

DĚJINY ČÍŇY

JOHN F. FAIRBANK

史記

M NAKLADATELSTVÍ
LIDOVÉ NOVINY

PŘEDMLUVA

V procesu „modernizace“, jak se dnes nazývá nejnovější fáze čínské revoluce, se rodí dynamická, mnohotvárná Čína. Heslem pro jednu miliardu a dvě stě padesát milionů čínských obyvatel může i nadále zůstat starý konfuciuský ideál „jediné Číny s jedinou kulturou“. Avšak zkušenosti, jimiž Čína prošla od třicátých let tohoto století – cizí okupace, domácí povstání, občanská válka a revoluce, pořádně otřáslý tímto prastarým tvrzením, které posvěcovalo absolutismus a ústřední moc a udržovalo podřízené postavení regionů. Vzdělání a modernizace hospodářství otevírají dnes masám Číňanů nové možnosti, dávají vzniknout novým typům kariéry a novému životnímu stylu. Nové myšlenky a nové politické instituce na sebe nemohou nechat příliš dlouho čekat.

Spolu s transformací života v Číně se na celém světě proměňuje i věda o Číně – sinologie. V posledních dvaceti letech změnila záplava zasvěcených monografií náš pohled na dějiny Číny a její instituce. Ve světle nových metod se přístup dřívějších sinologů k této zemi jako k uzavřenému celku obývanému Číňany a zaměřený na vše „čínské“, jeví jako beznadějně zastaralý. Poté, co archeologové vykopali tisíce nových nálezů, historici prostudovali rozsáhlé, do nedávna neprobádané archívy a antropologové a sociologové provedli řadu rozsáhlých terénních výzkumů, monolit „jediné Číny“ se nutně začal rozpadat.

Naše nově pojaté *Dějiny Číny* se snaží vzít do úvahy podstatnou část těchto nejnovějších výzkumů. Neustále přebíhá od nejnovějších poznatků k jejich interpretaci však nutně poznamenává historické bádání množstvím dosud nevyřešených otázek. Syntetické dějiny, jež se zároveň pokoušejí přijít s novým pojetím problému, tak jakoby ztrácely pevné obrisy. Avšak chceme-li historii skutečně pochopit, je moudřejší zjistit, které otázky zůstávají sporné, a vymezit problémy, jež se v současné době jeví jako nejnaléhavější, a ne se snažit vše vyřešit zde a nyní. Máme knihovny zaneřáděné díly autorů, kteří věděli o Číně vše, aniž by si uvědomili, kolik toho vlastně neznají. Rozšíření našich znalostí zvětšilo i rozsah naší nevědomosti.

Rozvržení této knihy je následující: nejprve se stručně zmíníme o různých přístupech k dějinám Číny a pak se zaměříme na nejmladší kapitolu čínského dějepisectví – prehistorické období. Počínaje rokem 1920 prorazila archeologie v Číně prastarý krunýř legend a mýtů, z nichž ovšem značnou část potvrdila. Během odborně vedených vykopávek byl objeven Pekingský člověk, zmapován rozvoj neolitu v Číně a odkryty metropole doby bronzové, hlavní města kdysi jen legendárních dynastií Sia a Šang. Od počátku máme před sebou jasný obraz neobyčejné kontinuity civilizace do značné míry nezávislé na ostatním světě.

Poté se budeme věnovat vzniku a rozvoji dynastické autokracie a elity, jakož i státu a společnosti, jimž vládly. Nejnovější studie věnované nejvýznamnějším obdobím čínských dějin, dynastiím Chan, Tchang, Sung, Ming a Čching, nám umožní plně ocenit, jaké dokonalosti Čína kdysi dosáhla. Nikde jinde na světě nevládla tak nepočtená skupina takovému množství lidí po tak dlouhou dobu.

Wilmě a našim dcerám Lauře a Holly

Na obálce je použito reprodukce části obrádkového oděvu čínského vysokého úředníka z konce 19. století ze sbírky Náprstikova muzea v Praze (výšivka hedvábnými nitěmi a aplikace zlatého dracounu).

Na čínském úřednickém oděvu se používá dekorace zobrazující stylizovaný svět, horní část představuje nebesa, spodní vodní hlubinu a hladinu, ve středu se tyčí tři hory stylizované do lichoběžníků. V nebeské části se vznášejí pětiprstý drak-lung (symbol principu jang, nebes, císaře) a hraje si s ohnivou perlou. Základní symbolika je doplněna šťastnými znamenitými – netopýr, který znamená štěstí a dlouhý věk, dále v kružnici je znak čínského písma šesti obklopen svastikami, v čínském kontextu přání bohatství a dlouhého věku.

Mezi kružnicemi vodní hladiny jsou buddhistické šťastné symboly (celkem osm) a další dekorativní motivy jako pavilony, pagody a podobně.

Kaligrafie znaku lung (drak) k jednotlivým částem knihy napsali Sü Kuo-fu a Čang Čching-chua. Jednotlivé podoby znaku zachycují vývoj čínského písma od nejstarších dob do současnosti.

Přeloženo z anglického originálu
China, A New History

Copyright © 1992 by the President and Fellows of Harvard College
Translation © Martin Hála, Jana Hollanová, Olga Lomová, 1998
Cover and Typo © Vladimír Vímř, 1998
Všechna práva vyhrazena

ISBN 80-7106-249-9